

ใบงานเรื่อง การใช้คำ หน่วยที่ ๑ สร้างสรรค์สารพร้อง

เรื่อง วาหะประทับใจ : การโต้แย้งสร้างสรรค์

การใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา

๑. การเลือกใช้คำให้ตรงกับความหมาย

ความหมายรวม	ศัพท์	ความหมายเฉพาะ	ตัวอย่าง
ไม่ตรง	โก่ง	ใช้กับหลัง	หลังโก่ง
	โก่ง	ไม่ตรงอย่างคั่นธนู ใช้กับของแบนยาว	คิ้วโก่ง แผ่นไม้โก่ง
	โค้ง	ไม่ตรงมากกว่าโก่ง ใช้กับของเล็กยาว	เส้นโค้ง ทางโค้ง
	คด	ใช้กับของเล็กยาว สิ่งปลูกสร้าง จิตใจ	ทางคด วิหารคด ใจคด
	งอ	ปลายหักโค้งเข้าหาตัว หน้าไม่พอใจ	ตะปุงอ หน้างอ
ทำให้ไม่สะดวก	กีดขวาง	ทำให้ไม่สะดวกในการใช้งาน	วางของกีดขวางทางเดิน
	ขัดขวาง	ใช้กับพฤติกรรมทั่วไป	เขาขัดขวางไม่ให้ฉันได้เลื่อนตำแหน่ง
	ขัดขืน	การไม่ทำตาม	คนร้ายขัดขืนการจับกุมของตำรวจ
ทำให้เคลื่อนออกจากตัว	ผลัก	ใช้มือดันให้พันตัวหรือให้เคลื่อนที่ไปที่อื่น	ผลักให้ล้ม
	เข็น	ดันสิ่งที่ติดขัดให้เคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างปกติ	เข็นรถ เข็นขึ้นเนิน
	ดัน	ผลักเพื่อให้เคลื่อนไปด้วยกำลัง	ดันให้ขีดประตู
	ไส	เสือกไป ผลักไป ส่งไป รุกไป	ไสไปกับพื้น
เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว	พรวด พรวด	ทำอย่างรวดเร็วจนไม่ยับยั้ง	วิ่งพรวดพรวดเข้ามา
	ฮวบ ฮาบ	ว. อากาศที่ขึ้น ลง หรือลดอย่างรวดเร็ว.	หุ้นลดลงฮวบฮาบ

นำคำจากตารางมาแต่งประโยคให้ถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

.....

๒. การใช้คำใหญ่ถูกต้องตามระเบียบของภาษา

❖ มนต์ กับ มนตร์ ใช้อย่างไร

คำว่า “มนต์” และ “มนตร์” ทั้ง ๒ คำนี้เป็นคำนาม แปลว่า คำศักดิ์สิทธิ์ คำสำหรับสวด คำสำหรับเสกเป่า แถมยังบอกรากศัพท์ไว้ด้วยว่า บาลี คือ “มนต” และสันสกฤต คือ “มนฺตร” คำว่า “มนต์” กับ “มนตร์” แม้คำทั้ง ๒ นี้จะมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย จะใช้ต่างกัน หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เราจะใช้คำว่า “มนต์” เช่น เจริญพระพุทธมนต์ น้ำพระพุทธมนต์ หนังสือสวดมนต์ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอื่น เช่น ศาสนาพราหมณ์ เราจะใช้คำว่า “มนตร์” เช่น น้ำเทพมนตร์ เวทมนตร์คาถา น้ำมันมนตร์ หรือ มนตร์ดำ เป็นต้น

❖ ปราณี กับ ปราณี ใช้อย่างไร

คำว่า ปราณี เป็นคำกริยา หมายถึง เอ็นดู เมื่อแม่ นอกจากจะใช้เป็นคำกริยาธรรมดาแล้ว ยังใช้คู่กับคำอื่นอีก คือคำว่า เมตตา หรือ กรุณา ใช้คู่กันไปเป็น เมตตาปราณี หรือ กรุณาปราณี อย่างเช่นในกลอนพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า อันความกรุณาปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่ ส่วนคำว่า ปราณี นั้นมาจากคำว่า ปราณ ซึ่งเป็นคำนาม หมายถึง ลมหายใจ, สัตว์มีชีวิต, ชีวิต, ใจ คนที่สิ้นลมหายใจ เรามักจะพูดว่า สิ้นลมปราณ เมื่อเต็มสระอีเข้าไปเป็น ปราณี ก็หมายถึงผู้มีชีวิต สัตว์ คน คือเป็นผู้มีลมหายใจ

❖ คะ กับ ค่ะ ใช้อย่างไร

คำว่าคะ ออกเสียง ตรี รูปเป็น สามัญ ส่วนค่ะ ออกเสียง โท รูปเป็นเอก คำว่า "คะ" ใช้กับประโยคที่ต้องการแสดงเสียงสูง อาจเป็นประโยคคำถามหรือเรียกด้วยความสุภาพ เช่น ไปไหนกันคะ ดูได้ไหมคะ คุณคะ เชิญทางนี้ เป็นต้น ส่วนคำว่า "ค่ะ" (ออกเสียง ช้ะ) ใช้กับประโยคที่ต้องการเสียงต่ำ อย่างประโยคบอกเล่า ตอบรับ ตอบคำถาม เช่น สวัสดีค่ะ ขอขอบคุณค่ะ รักค่ะ เกลียดค่ะ เชิญค่ะ จบค่ะ

❖ กับ แก่ แต่ ต่อ ใช้อย่างไร

กับ ไขในความหมายที่ไปทางเดียวกัน เช่น พอกับแม่

แก่ ไขเมื่อผู้ใหญ่ใหญ่น้อยหรือความหมายทั่ว ๆ ไป เช่น ครูให้...แก่เด็ก

แต่ ไขเมื่อผู้น้อยใหญ่ใหญ่ เช่น นักเรียนมอบ....แก่ผู้ใหญ่

ต่อ ไขกับอาการยื่นหรือเสนอ เช่น เขาเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม

นำคำข้างต้นมาแต่งประโยคให้ถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

.....

๓. คำที่มีความหมายตรงและความหมายโดยนัย

ความหมายตรง คือ ความหมายที่ตรงตามเนื้อความในพจนานุกรม ใช้สำหรับสื่อสารทั่วไป

ความหมายโดยนัย คือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบหรือมีความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น มีความหมาย

คำที่เกี่ยวกับการพูด

โผงผาง	พูดตรง ไม่อ้อมค้อม
ขวานผ่าซาก	พูดโดยไม่รักษาน้ำใจ
น้ำท่วมทุ่ง	พูดแบบไม่มีสาระ

คำที่เกี่ยวกับการวางแผน

เตรียมการ	วางแผน จัดเตรียมล่วงหน้า
สมรู้ร่วมคิด	ร่วมคิดกัน, เป็นใจกัน (มักใช้ในทางที่ไม่ดี)
สมคบคิด	เห็นพ้องกันอย่างลับ ๆ (เพื่อทำสิ่งผิด)

คำที่เกี่ยวกับการกระทำที่มีคำว่า “ตัว”

พรางตัว	อำพรางให้กลมกลืน
ปล่อยตัว	ปล่อยตัว, ไม่แต่งตัว
วางตัว	การประพฤติตน

คำที่เกี่ยวกับการนอน

หลับนอน	ร่วมเพศ
นอนหลับ	หลับพักผ่อน หลับไหล

นำคำข้างต้นมาแต่งประโยคให้ถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

.....

๔. การเรียบเรียงประโยคให้สละสลวย

การใช้คำให้กะทัดรัดไม่ใช่คำว่า ทำการ ดำเนินการ การที่จะ มีการ

“เขาใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยสุรุยสุรายซื้อของโดยไม่จำเป็นจึงยากจน”

- แก้ไขให้กะทัดรัดได้เป็น “เขาใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยจึงยากจน”

“ครูจะทำการสอนนักเรียนเรื่องการใช้คำ”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น “ครูสอนนักเรียนเรื่องการใช้คำ”

“คุณครูได้ดำเนินการตรวจการบ้านเรียบร้อยแล้ว”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น .....

“ตำรวจได้ทำการนำศพผู้ตายนำส่งโรงพยาบาลทันที”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น.....

“เขากระซิบที่ข้างหูตำรวจว่าเจอคนร้ายแล้ว”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น.....

“นักเรียนควรให้ความสนใจการเรียนมากกว่านี้”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น.....

“ฉันเดินมาคนเดียวโดยไม่มีใครติดตามมาด้วยสักคน”

- แก้ไขให้กะทัดรัดเป็น.....

แบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

๑. หล่อนเป็นคนพูด.....ตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม (โง่งม, ขวานผ่าซาก)
๒. เขาชอบพูด.....ไม่ค่อยมีสาระ (น้ำไหลไฟดับ, น้ำท่วมทุ่ง)
๓. เธอควรวางตัวให้ดีจะได้มีค่า อย่า.....ให้เขาจนเกินงาน (ทอดสมอ, ทอดแห, ทอดสะพาน)
๔. คดีนี้จัดเป็นคดีพิเศษจึงส่งให้ดีเอสไอ..... (สืบสวน, สอบสวน)
๕. ฉันจะย้ายบ้านไป.....ที่ต่างจังหวัด (กินอยู่, อยู่กิน)
๖. ดาราคนนี้ตอบคำถามไม่รักษา..... (ภาพพจน์, ภาพลักษณ์)
๗. สาวงามคนนี้ดูโดดเด่นในชุดราตรี..... (กรีดกราย, กรุยกราย)
๘. ฉันได้ข่าวว่าบ้านนายท้ายหมู่บ้านเราย้าย.....ไปต่างจังหวัดแล้ว (สามะโนคร้ว, สามะโนประชากร)
๙. พอครบกำหนด พระปรีชาภิริบ..... (ลาสิกขา, ลาสิกขาบท)
๑๐. สารฟอสฟอรัสช่วย.....ส่วนที่สึกหรอในร่างกาย (ปรับปรุง, ซ่อมแซม)